

fuldt Fortrin ved vor Retspleie, at den har overvundet hin Vanffelighed, rettet hin knudrede Gren, ved at henvise Vidneforsjelen til en egen Thingsvidnesag, hvis Resultater indgaa som et skriftligt Dokument i Hovedsagens Procedure og saaledes ikke komme til at spille nogen større Rolle i denne end ifølge den Betydning, Vidneforklaringerne efter deres egen Bestaafenhed maa tillægges Sagens Oplysning og Afgjørelse. Man kan indrømme, at vor Maade at føre Vidner paa lider af nogle Ufuldkommenheder, men disse lader sig alle føre tilbage til en mindre tilfredsstillende Examination af Vidnerne og Protokollation af disses Svar. Det er paa disse Omraader, at man efter vor Opfattelse bør søge at indføre Forbedringer uden at opgive de Fordele, som vor Vidneforsjel hidtil har sikret os.

Det er af os ovenfor omtalt, at ifølge Lovforslagets § 267 skal Landsretten i sin Dom med bindende Virkning for Høiesteret udtale, hvorvidt saadanne Kjendsgjæringer, som Landsretten selv anser for at være uden Betydning for Sagen, men som Høiesteret mulig kunde anse for relevante, eller med Hensyn til hvilke en Part udtrykkelig begjærer det, ere at anse som beviste, eller ikke. Med Hensyn til Forstaaelsen af den heraf flydende Indskrænkning af Høiesterets Competence hedder det i Proceskommissionens Motiver (Side 18): „Den skarpeste Betegnelse af den overordnede Rets Stilling til Sagen gives egentlig negativt, idet det maa være Regel, at den ikke kan indlade sig paa noget Skjøn over Resultatet af en Bevisførelse ved Vidner, Skjøn eller Parternes personlige Afhørelse, men den maa i saa Henseende tage Landsrettens Afgjørelse som noget givet, der ikke kan kritiseres“. Det forekommer os ikke hverken betryggende for Retsfærdighedens Interesse eller paa nogen anden Maade formaalstjenligt og ei heller stemmende med Landets høieste Domstols Værdighed at hyde denne en saadan Stilling, at den med Udelukkelse af enhver selvstændig Kritik skal dømmes efter en underordnet Rets Forudsætninger og Præmisser, hvis Rigtighed det er forbudt Høiesteret selv at prøve, og om hvis Rigtighed Høiesteret maatte mangen Gang kan nære en velbegrundet Tvivl. Til Forsvar for dette hverken hos os eller noget andetsteds kjendte Appellsystem hedder det i Proceskommissionens Motiver S. 17: „at det modificerede Appellsystem, som de nyere Proceslove opstille, og som hviler paa det Princip, at Overrettsproceduren ikke er bunden ved Underrettsproceduren, ikke er noget Retsmiddel af den Karakter, som den gamle Appel, men noget

helt andet, nemlig simpelthen en Afgang for Parterne til at gjenoptage Sagen til ny Forhandling trods den affagte Dom“. Dette er fuldkomment rigtigt, og at man har forladt hin Karakter af den gamle Appel har sin velbegrundede Marsag deri, at Maalet for enhver Dom er at træffe en Afgjørelse, der stemmer med, hvad der i Sagen er den virkelige materielle Ret, men at dette Maal tilfidesættes, naar man tvinger Appellinstansen til at give en mod den materielle Ret stridende Dom ved at forbyde Retten af formelle Grunde at tage Hensyn til Oplysninger eller Indsigelser, som ellers i sig selv burde være afgjørende for Sagen. Som bekjendt har denne Betragtning ført til de hos os brugelige Bevillinger til for Appellinstansen at fremføre nye Oplysninger og — om end undtagelsesvis — nye Indsigelser og Benægtelser. De nyere Proceslove (deriblandt Rigsloven af 30te Januar 1877 §§ 401—495) tillade Parterne idette uden Bevilling og give, som Proceskommissionens Motiver bemærke, simpelthen Parterne Afgang til for den overordnede Domstol at gjenoptage Sagen til ny Forhandling. Den Vej, som Proceduren for Appellinstansen bør følge, og som er ganske modsat den, som Lovforslaget vil følge, er saaledes anvist baade ved vor egen bestaaende Retsforfatning og ved Forbilleder hentede andetsteds fra. Det kan tilføies, at en saadan Ordning vilde afhjælpe en Anke, der er fremkommen baade ved Lovforslagets Forhandling i Thinget og i Udvalget, nemlig den, at, medens Sø- og Handelsretten dommer alene efter den mundtlige Forhandling for samme, benyttes den skriftlige Procedure for Sø- og Handelsretten i Tilfælde af Appel som Grundlag for Procedure ved Høiesteret. Endnu kan tilføies, at et Appellsystem som Lovforslaget vilde, foruden at forlade den saavel hos os som andetsteds som den rette anerkjendte Vej, fremdeles medføre en uoverskuelig Forhaling af Sagen og Forøgelse af Omkostningerne, idet det tillige er en Gienkommelighed ved Lovforslagets Appellsystem, navnlig Indskrænkningen af Høiesterets Competence til at tage Sagen i sin Helhed under Paakjendelse, at Sagen et ubestemt Antal Gange kan hjemvises til fornyet Omprocedering ved Landsretten, for dernæst ligesaa mange Gange atter at kunne indankes for Høiesteret.

Vi have i det Foranstaaende indskrænket os til at belyse nogle Hovedpunkter i Lovforslaget, men vi tro, at, hvad vi have anført, vil være tilstrækkeligt til at vise — hvad en Gjennemgaaelse af Lovforslagets særdeles omfangsrige Detailler yderligere vilde